

je zaradi novega vinskega davka, se je voditelj kršćanskih socialcev Hagenhofer omejil samo na kratko izjavo, da je proti nakladi, voditelj štajercijanske stranke, ki ima tudi med vinogradniki pristaše, Ornič, ni prišel k seji. Kljub temu slovenski vinogradniki in njih poslanci niso opustili svojega boja proti vinski nakladi. Naklade sicer niso mogli zabraniti, a dosegli so, da bo znašala doklada za vino in vinski mošt, ki se rabita doma za pijačo, samo polovico, t. j. za vino 4.75 K na hektoliter, za vinski mošt 3.57 K na hektoliter. Zakon stopi z dnem razglasitve v veljavo, bržkone dne 1. februarja.

Priglasitev vina za naklado.

Po novi postavi je vsakdo, ki bo imel dne 1. februarja 1917 več vina kakor 100 litrov, zavezan do 5. febr. v svojem jeziku (torej Slovenci slovensko) naznaniti na „deželni urad za pobiranje užitinskega davka v Gradcu“ potom posebnega priglasilnega lista, ki ga dobi brezplačno pri dncarju, koliko vina ima. Pri tej priglasitvi je treba tudi naznaniti, koliko vina misli doma porabiti in koliko prodati. Za posestnike vinogradov so posebni predpisi.

Vinogradnik, ki hoče, da se mu vino za domačo uporabo obdači le s polovico, mora se le vsaj do 1. marca 1917 naznaniti, koliko (od dne 5. februarja naznanjenega) vina bo do dne 31. decembra uporabil za dom in koliko ga namerava prodati. Kdor do tega časa, do 1. marca, ne naznani, koliko vina misli doma porabiti, izgubi pravico na polovični popust. Vinogradnik mora torej do 5. februarja priglasiti vse svoje vino, a odločiti, koliko ga porabi ali proda, se mu je letos treba še le do 1. marca.

Ako se občine javijo pri deželnem uradu za pobiranje užitinskega davka, dobe priglasilne liste brezplačno na razpolago. Občine naj storiyo občinarjem to uslugo, kajti pot do dncarja je večkrat dolga in zamudna.

Priglasiti mora svoje vino vsakdo, kdor ga ima. Le onim ni treba priglasiti vina, ki plačujejo državni užitinski davek, torej pred vsem krčmarji; v kolikor pa imajo vino za domačo porabo in ne za prodajo na drobno, isto množino vina pa je tudi treba naznaniti.

Kdor si bo po 1. febr. kupil vino, ga mora v 3 dneh po sprejemu naznaniti v Gradec za naklado, če ga kupi vsaj 56 litrov.

All bo za vse vino naklada.

Do dne 5. febr. mora vsakdo vse svoje vino naznaniti užitinskemu uradu in sicer kdor ni sam vinogradnik z dostavkom, koliko ga misli popiti in koliko prodati. Do 1. marca mora vsak vinogradnik naznaniti isto vino, ki ga misli do konca leta porabiti doma za se, za svoje domače in delavce, da dobi polovični popust. V Gradcu se bo potem naklada predpisala. Toda ne za vse vino, ampak samo za ono, ki ga namerava doma popiti. Ono vino, ki ga naznani, da je na prodajo, pa ostane naklade prosto.

Zgledi, kako se je ravhati.

Mihael Berglez je posestnik vinograda. Dne 1. febr. ima 10 polovnjakov vina v kleti. Berglez si bo torej pravočasno pri dncarju ali občini oskrbel priglasilni list ter naznanil do 5. febr. v Gradcu, da ima 10 polovnjakov vina v kleti. Ker še ni preračunal, koliko bo ga doma popil, še bo le v teku meseca februarja naznanil, kako se je odločil. Do 1. marca naznani Berglez v Gradcu, da bo 3 polovnjake rabil

doma, od teh 3 polovnjakov en štirjak letošnjega vinskega mošta, ostalo pa bo prodal. Predpisalo se bo mu torej naklada samo za 3 polovnjake in sicer za štirjak mošta po 3.57 za hl, za 2% polovnjaka pa po 4.75 K za hektoliter. Ze sedaj se namreč sme vracuniti ona množina vinskega mošta, ki se bo še le pridelala in bržkone porabila.

Janez Počivavšek nima vinograda, a je vinski trgovec ter ima dne 1. februarja vina 50 polovnjakov v kleti. Od tega misli porabiti doma 2 polovnjaka. Do 5. februarja mora naznaniti, da ima 50 polovnjakov vina. Da bo 2 popil, drugo prodaj naprej. Treba bo mu plačati le za 2 polovnjaka naklade po 9.50 K na hl.

Anton Previdnik ima 3 polovnjake vina in misli vsega popiti z družino in prijatelji. Naznanil bo torej 3 polovnjake do 5. febr., toda povedal bo v priglasilnem listu, da se hoče z dncarjem pogoditi glede davka. Zakaj? Ker Previdnik ve, da se bo nekaj vina tekem leta „vsušilo“, kakor pravimo, za to ne bo spil 3 polovnjakov, ampak manj. In le to, kar se spi, si bo hotel obdačiti. Z dncarjem se bosta pogodila, koliko bi se ga znalo vsušiti. Previdnik bo tudi zahteval, da se mu kalno vino odračuni.

Kazni.

Kdor bi ne naznanil vina, ki ga ima, ali kdor bi pravilno ne naznanil, se bo kaznoval z globo 2-200 K, oziroma z zaporom 8 ur do 14 dni.

Kaj je sedaj storiti.

Sedaj si je treba dobiti priglasilni list ter potem pravočasno in pravilno naznaniti.

Ako se kdo želi kakega pojasnila, naj napiše, da v prihodnji številki damo še vsa potrebna pojasnila. Na vsak način bomo v prihodnji številki še govorili o polovični nakladi za domačo uporabo vina od strani vinogradnikov in o nekaterih natančnejših določilih novega zakona.

Sadni mošt, pikolit in vsaka pijača, ki zares ni vino, ni obdačena.

Popisovanje in oddaja masti in masla.

Novo avstrijsko ministrstvo za ljudsko prehrano je izdalo naredbo, po kateri se določa popisovanje in oddaja svinjske masti (špeha, zaseke itd.) in surovega masla. Oddati se bo morala gotova količina masti in masla, ostalega dela prodaja se bo uradno uredila. Koliko surovega masla se bo moralo oddati v posameznih upravnih pokrajinah, bo urad za ljudsko prehrano z ozirom na število krav predpisal deželnim političnim oblastim. Deželna politična oblast bo to količino porazdelila na politične okraje, politične okrajne oblasti na občine, v občini bo pa župan določil, koliko mora posameznik oddati. Kar se tiče svinjske masti, se bo je moralo oddati pri vsakem klanju, torej tudi pri zasebnem in zasilnem klanju, in sicer sorazmerno s težo zaklane svinje. Kakor pri surovem maslu, se bo tudi pri masti oziralo na lastno potrebo posestnikovo. Ker se klanje svinj vrši okoli konca leta, ima ta naredba svojo veljavo tudi za že izvršene zakole.

Oddaja svinjske masti (špeha, zaseke itd.).

Dosedanja oddaja masti se bo v toliko spremeniła, da se bodo zaloge masti, špeha in zaseke popisale tako, kakor se popisujejo (rekvirirajo) zaloge

zita in moke. Dunajski prehranjevalni urad bo določil, koliko masti te ali druge vrste se bo smelo uporabiti na dan za eno osebo. Odvišne zaloge špeha, masti in zaseke pa se bodo morale oddati. Uradno poročilo naglašaja, da se bo moralo oddati tudi mast od svinj, ki so se zaklale zasilnim potom. Na vsak način pa se bo moralo posameznim družinam, ki pridelujejo mast, iste toliko pustiti, da bodo imele dovolj masti do zopetnega klanja svinj in sicer ne samo za se, ampak tudi za vse svoje družinske člane, in na posestvu ali pri hiši zaposlene delavce. Merilo pri popisovanju, oziroma oddaji masti bo pred vsem, koliko svinj se je zaklalo pri posameznem gospodinjstvu. Vladna odredba pravi, da se bo popisalo, oziroma moralo oddati tudi mast od svinj, ki so se zaklale v začetku te zime.

Kot glasilo kmetkega ljudstva že sedaj opozarjamo oblasti, da se naj za osebe, ki opravljajo težka kmetška dela, določi večja dnevna množina masti kot za mestno prebivalstvo. Pri težkih delih v vinogradih, na polju, v gozdih itd., ljudje ne morejo vzdržati pri nezabeljeni hrani.

Oddaja surovega masla.

Koliko surovega masla bo treba v posameznih okrajih oddati, bo določil osrednji (dunajski) prehranjevalni urad in se bo pri tem oziral pred vsem na število mlečnih krav. Radi tega že sedaj opozarjamo, da naj ljudje pri štetju živine natanko razločijo, katere krave se prštevaajo med mlekaričice, katere so določene za vprego in katere radi brejosti ne dajo nič ali pa malo mleka. Okrajna glavarstva bodo na posamezne občine razdelile, koliko mleka, oziroma surovega masla bo treba oddati. V vladni odredbi je določena točka, da si sme vsak pridelovalec prihraniti za prehrano svoje družine toliko mleka in masla, kolikor ga neobhodno potrebuje. Tudi dosedanje pošiljanje mleka zasebnim strankam se ne sme ukiniti.

Nakupovanje masti.

Za nakupovanje oddaji določene masti se bodo nastavile posebne osebe, oziroma organizacije (mlekarske in druge kmetijske zadruge). Mast in maslo se bo smelo prodati v določenem krožju samo enemu nakupovalcu, ki bo imel posebno uradne poverilnice. Cene za mast in maslo bodo sporazumno z uradom za prehrano določila deželna politična oblastva.

Prodaja masti.

Glede podrobne prodaje določa vladna odredba, da smejo deželna politična oblastva v potrebnih slučajih dovoliti, da se sme mast, oziroma maslo, ki se odda v domačem kraju, tudi v domačem kraju na drobno prodajati tistim, ki nimajo lastnih zalog.

Naše žrtve za domovino.

Mnogo rodbin žaluje za rajnimi vojaki. Potoki solz so že potekli. Posebno pa je srca pretresla prebrida novica, da je sovražna granata hipno uničila mlado življenje prebлага in vzglednega mladčiča Ivana Es iz Mozirja. Lahko rečemo, da je bil med pridnimi najpridnejši. Telesno sicer bolehen, je bil duševno vrlo razvit in lepo vzgojen. Ogibal se je slabe tovaršije in razbrzdanega govornjenja. Rad je deloval v katoliškem društvu, rad je bil vesel, a vedno le pošteno vesel. Prišedši iz Srbije in Črne

ki v zraku in to puhanje črne zemlje na kvišku. Saj takrat še nisi pojma nise imel, kako grozen učinek ima tak oblak, ako zaplava nad človeškimi glavami. Nekaj res očarljivega in za oči privlačnega je, ogledovati artilerijski dvoboj iz varne daljave.

Seve, tedaj prvič na onih gričih nise ne jaz, pa tudi nobeden od častnikov ločil, strelja li naše ali nasprotno topništvo. Streljalo se je mnogo sem in tja. Sam Bog bi naj znal, kje je prijatelj in kje sovrag. Grom in buč topov je rezal in v bližini celo nadkriljeval prasket pušk in drdranje strojnice, kot bi vlekel koso po zraku.

Ko mi je udarjal ta prvi bojni hrup na uho, se mi je dozdevalo, da poslušam vretje in godlanje vode v ogromnem kotlu. Proti poldnevu je bilo streljanje vedno hujše in ljutejše. Naši častniki so kar nevoljno cepetali, češ:

„Tovariši od drugih polkov že trgajo v gromu in boju lavorike odlikovanj, nas pa puste tukaj samo poslušati in gledati.“

Nismo več dolgo poslušali in gledali boja iz ozadja, ampak točno od 12. uri smo prejeli odločno povelje:

„Nemudoma poseči v boj in podaljšati levo kričo ob železniški postaji Krasne!“

Polk se je raztegnil in razvil v dolgo rižo, takozvano bojno črto. Pomikali smo se naprej z razvito, vihrajočo zastavo, precej urnih korakov proti železniški progji. Jezdeci s polkovnikom vred smo pa sledili regimentu na konjih.

Ob progji so nas pozdravili z glasnim: čink-pull prvi šrapnelški oblaki. Vendar nikdo ni bil še sadat, ker so se naboji razsuli in razpočili previšoko v zraku.

Za progo se je vlekla še jedna brežaja, na to se je pa raztegnila na daleč mokrotna ravan. Brž ko smo prihiteli na to vlažno plan, nam je začelo gosto brundati in frčati mimo ušes, kot bi nas obletavali sršeni v divjem poletu.

Moj konj Elko je bil prva žrtev jeklenega sršena. Zadržalo je v daljavi na strojnico. Žival je bolesto jeknila in se pijano opotekla na kolena. K sreči sem hitro spustil stremena, sicer bi bil čutil polomljenih kosti konjsko teže. Rdečekrvni eurek je na dolgo brlizgnil iz neznatne rane na prsih in žival se je v smrtnih stresljajih zgrudila na hrbet.

Ta prizor na krvaveče, s smrtjo se boreče živinče je osupnil vse ostale jezdece. Oberst je bliskoma skočil s sedla in zapovedal:

„Konje za fronto in peš za menoj!“
Še enkrat sem se ozrl na v zadnjih vzdihljajih utripajočega Elka, ki me je tako mlo pogledal v zdnji, za me nepozabni pozdrav.

Naš cilj bila je postaja Krasne. Pred razločno vidno skupino hiš koncem planote je bil videv v dolgi vrsti drevored. Iz teh gosto nasajenih divjih kostanjev je bliskalo, pokalo, se kadilo in drdralo; ostre jeklenke so se usule na nas gosto kot toča. Nikdo ni zapovedal, pa vsi smo polegli na tla in se tu vlekli naprej po trebuhu. Sovražna artilerija nas dolgo ni zapazila, ker smo rili naprej naglo in neustraheno. Ruska pehota je streljala kot zbesnela, a vse nemerjeno, previsoko; vsi projektili so šisteli nad našimi glavami.

Gromska strela! Kako me je jezilo, ker sem buh lazeč po trebuhu na presto oko in na daljnogled, a nise ugledal nikjer kletega Rusa. Gadine, zarovani so bili v zemljo čez glave in se mi je zdelo, da

siplejo nevidne moči po nas točo krogel.

Naši fantje in strojnice so tudi počele pekati, a bogzna kam, saj cilja ni bilo uzreti prav nobenega. Par sto korakov smo menda tičali vsaksebi, oni so nas morali videti, a mi njih ne! Tako bolj na slepo smo se streljali kaki dve uri. Le fantam je kateri s pritajenim cvilom oznanil, da ga je ugriznila kaka jeklenka do živga. Naši fantje so kar besneli v togoti in gorje Rusom, da niso tičali tako globoko v zakopih. Meštvo je v divji jezi drvilo naprej proti nemu drevoredu, ne meneč se za svarilne kliče:

„Na zemljo!“

To prenačljeno junaštvo so siromaki po večini plačevali z življenjem, kjerkoli je potegnila v ravni črti morilna sovražna strojnica.

Med to večurno prasketanje in drdranje je pa nekaj s silnim pišom zašumelo od zada, tresnilo ne daleč pred nas v veliko poslopje tik za drevoredom. Na več koncih je puhnil mogočen dim na kvišku. In plameni so začeli lizati streho, kamor so zadele granate. Kmalu je bilo celo poslopje v dimu in plamenu. Razlegal se je do nas iz iste smeri obupno-glasen krik in jek.

Naša artilerija je iztaknila ruske strojnice, ki so po nas kosile skozi okna mesteca Krasne. Obsula je ta kraj z granatami in šrapneli. A tudi Rusi so se maščevali za ta dobro pogojeni cilj, začeli so soliti naše vrste iz topniških cevi vseh kalibrov. Granate nam niso prizadevale veliko izgub, ker so po večini nerazpočene bunkale v vlažna mehka tla. A prokleti šrapneli, ti so prifrčali z ostro rezkim piškom od strani v naše vrste. Po 10 do 20 mož je poškrpil jeden na kri ali smrt. Ljudje so odskakovali in tulili, da se je človeku kar potapljalo srce v fugi in grozi.